

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ELİF AYDIN DOST BAŞVURUSU

Başvuru Numarası	: 2014/19954
Karar Tarihi	: 12/6/2018
Başkan	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Osman Alifeyyaz PAKSÜT Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL M. Emin KUZ
Raportör	: Melek KARALİ SAUNDERS
Başvurucu	: Elif AYDIN DOST
Vekili	: Av. Alp Tekin OCAK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, üniversite harçlarına yapılan zamları protesto etmek amacıyla düzenlenen toplantının dağıtılması sırasında kolluk görevlisinin müdahalesiyle yaralanma meydana gelmesi sonucunda yapılan şikâyet üzerine açılan kamu davasında fiilin sabit görülerek hapis cezasına hükmedilmesine rağmen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı nedeniyle eylemin yaptırımsız kaldığı belirtilerek insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/12/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, Karadeniz Teknik Üniversitesi Biyoloji Bölümünde eğitimini sürdürmekte iken 21/9/2006 tarihinde üniversite harçlarına yapılan zammı protesto etmek ve bu konuda Üniversite rektörü ile görüşmek için Rektörlük binası önünde diğer öğrencilerle birlikte toplanmıştır.

10. Özel güvenlik görevlilerinin topluluğun dağıtılması konusundaki girişimlerinin başarılı olmaması üzerine jandarmaya bilgi verilmiştir. Karadeniz Teknik Üniversitesi Jandarma Karakolu Komutanı olarak görev yapan A.Y. emrindeki erlerle birlikte olay yerine gelmiş ve duruma müdahale etmiştir. Başvurucunun anlatımına göre Karakol Komutanı gruba karşı güç kullanılması emrini vermiş, bu arada kendisine de copla vurmuş ve aldığı darbenin etkisiyle parmağı kırılmıştır.

11. Başvurucunun Trabzon Numune Hastanesinden aldığı 21/9/2006 tarihli rapora dayanarak düzenlenen Adli Tıp Kurumunun 27/9/2006 tarihli raporunda şu hususlara yer verilmiştir.

"Elif aydın'a ait Trabzon Numune Hastanesi'nin[.....]raporunun tetikinde;

Sağ el 4. parmak orta falanksta şişlik ve fraktür mevcut olduğu bildirildiğine göre;

SONUÇ:

1.Fiilin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olmadığı, tarif edilen kırığın hayat fonksiyonlarına etkisinin hafif(1) derecede olduğu,

2.Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma yol açmadığı..."

12. Başvurucu 22/9/2006 tarihli dilekçeyle Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına (Savcılık) başvurarak A.Y. ve diğer görevliler hakkında şikâyetle bulunmuştur. Başvurucu; dilekçesinde, Üniversite rektörü ile görüşmek üzere diğer arkadaşları ile beklemekte iken A.Y.nin hukuka aykırı bir şekilde güç kullanma emri verdiğini, emir üzerine yapılan müdahaleler sırasında aldığı darbeler sonucu parmağının kırıldığını belirterek ilgililer hakkında işkence ve kötü muamelede bulunmaktan dolayı kamu davası açılmasını talep etmiştir.

13. Konu ile ilgili olarak Savcılıkça başlatılan soruşturma sonucunda 31/1/2007 tarihli iddianame düzenlenmiştir. İddianamede; başvurucunun eğitimini sürdürdüğü Üniversitenin harçlarının fazla belirlendiği kanaatiyle, bu hususu görüşmek üzere Rektörlük önünde diğer öğrencilerle birlikte toplandıkları, bu sırada taşkınlık yapılması üzerine olay yerine Jandarma Karakol Komutanı ile birlikte diğer jandarma görevlilerinin geldiği, slogan atan öğrencilerin dağılması konusunda uyarılmalarına rağmen bunun yerine getirilmemesi üzerine mevzuattan kaynaklanan yetkilerin kullanıldığı, bu sırada başvurucunun görevin ve şartların gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanılarak basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde, hafif olmayacak ve sağ el parmağında kırık meydana gelecek şekilde yaralanmasına yol açıldığı iddiasına yer verilerek şüpheli A.Y.nin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 256. maddesinin yaptığı gönderme ile aynı Kanun'un 86. maddesinin (1) numaralı fıkrası, 87. maddesinin (3) numaralı fıkrası ve 53. maddesi uyarınca cezalandırılması talep edilmiştir.

14. Aynı tarihli *Ek Kovuşturamama Kararı* ile Savcılık, olay günü Jandarma Karakolu Komutanı olan şüpheli A.Y.nin öğrencileri dağılması konusunda ikaz

etmesine rağmen öğrencilerin bu uyarıya uymayarak slogan atmaları nedeniyle mevzuattan kaynaklanan zor kullanma yetkisini orantılı olarak kullandığı ve olayda kasten müessir fiil suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle atılı suçtan dolayı kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

15. Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesinin (Mahkeme) 10/3/2007 tarihli kararıyla, sanık A.Y.nin zor kullanma yetkisinin sınırını aşmak suretiyle başvurusunun parmağında kırık meydana getirerek yaralanmasına sebep olduğu hususunun sabit görüldüğü gerekçesiyle 5237 sayılı Kanun'un 256. maddesi delaleti ve 86. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca 1 yıl hapsine, kırığın hayati fonksiyonlara etkisi gözetilerek takdiren cezanın 1/6 oranında artırılarak 1 yıl 2 ay hapsine, ilk defa suç işlediği ve duruşmalardaki iyi hâli gözönüne alınarak aynı Kanun'un 62. maddesi uyarınca cezanın takdiren 1/6 oranında indirilerek 11 ay 20 gün hapsine, Kanun'un 51. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca cezanın ertelenmesine, suçtan pişman olduğuna ilişkin herhangi bir söz ve davranışının bulunmaması, katılan başvurusunun maddi ve manevi zararlarının giderilmemiş olması ve cezanın ertelenmesi nedenleriyle 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) ile ilgili 231. maddesinin (5) numaralı fıkrası hükmünün uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

16. Temyiz incelemesi sonucunda karar, Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 6/3/2013 tarihli ilamıyla;

i. Sanığın ilgili mevzuat uyarınca, izinsiz gösteri yapan ve tüm uyarılara rağmen Rektörlük binasına girmeye çalışan grubu dağıtmak istediği sırada grupta yer alan başvurusunun yaralanmasına sebep olduğunun anlaşılması nedeniyle kasten hareket edip etmediğinin ve 5237 sayılı Kanun'un Birinci Kitap'ının İkinci Kısım'ının "*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler*" başlıklı İkinci Bölüm'ünde yer alan "*Sınırın aşılması*" kenar başlıklı 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası hükmünün uygulanabilirliği hususunun kararda değerlendirilmediği,

ii. 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (6) numaralı fıkrasının (c) bendinde belirtilen zarar kavramının manevi zararı kapsamadığı, sanığa atılı suçun ne tür bir zarara yol açtığıın kararda belirtilmediği,

iii. Buna göre HAGB koşullarının değerlendirilmesi gerektiği gerekçeleriyle bozulmuştur.

17. Bozma üzerine yapılan yargılama sonunda Mahkeme 19/11/2013 tarihli kararıyla sanık kolluk görevlisinin eyleminin sabit görüldüğü gerekçesiyle kasten yaralama suçundan 11 ay 20 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına, 5237 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılan haklardan yoksun bırakılmasına, daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmaması ve yeniden suç işlemeyeceği kanaatinin oluşması sebebiyle 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca HAGB'ye karar vermiştir.

18. Başvurusunun karara karşı yaptığı itiraz, Trabzon 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 20/2/2014 tarihli kararıyla, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 3/2/3009 tarihli ve E.2008/11-250, K.2009/13, E.2009/04-13, K.2009/12 sayılı kararlarına atfen itiraz incelemesinin yalnızca HAGB'nin şartlarının oluşup oluşmadığı hususuyla sınırlı olduğu, HAGB kapsamında kalacak şekilde cezanın yanlış hesaplanması, HAGB dışına çıkmayacak bir biçimde takdir yetkisinin yanlış kullanılması gibi hususların itiraz

aşamasında yapılan incelemenin konusunu oluşturamayacağı, bu tür hukuka aykırılıkların ancak denetim süresi içinde veya sonunda, açıklanan veya verilen hükümle birlikte temyiz kanun yolunda incelenebileceği belirtilerek olayda HAGB şartlarının oluştuğu, bu yönüyle kararda hukuki isabetsizlik bulunmadığı gerekçeleriyle reddedilmiştir.

19. Karar 18/11/2014 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiş ve 17/12/2014 tarihinde bireysel başvuru yapılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

20. 5237 sayılı Kanun'un "*Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması*" kenar başlıklı 256. maddesi şöyledir:

"Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır."

21. 5237 sayılı Kanun'un "*Kasten yaralama*" kenar başlıklı 86. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükümlenir.

(3) Kasten yaralama suçunun;

...

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

...

işlenmesi halinde şikayet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

22. 5237 sayılı Kanun'un "*Sınırın aşılması*" kenar başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"(1) Ceza sorumluluklarını kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması hâlinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadar indirilerek hükümlenir.

(2) Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilemez."

23. 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesine 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 23. maddesiyle eklenen (5) ve (6) numaralı fıkralar şöyledir:

"(5) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükümlenen ceza, bir yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükümün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükümün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) Hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir.”

B. Uluslararası Hukuk

24. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi şöyledir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamıştır. Terörle ya da organize suçla mücadele gibi en zor şartlarda dahi Sözleşme'nin mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerden men ettiği belirtilmiştir. Kötü muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediği içtihatlarda hatırlatılmıştır (*Selmouni/Fransa*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; *Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

26. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için eylemin *minimum ağırlık eşiğini* aşması beklenir (*Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdoğan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007, §§ 35-37; *Gafgen/Almanya* [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

27. AİHM, işkence veya kötü muamele suçu işlendiğinin iddia edildiği durumlarda etkili başvurunun amaçları çerçevesinde cezai işlemlerin ve hüküm verme sürecinin zamanaşımına uğramamasının, genel af veya affın mümkün kılınmamasının büyük önem taşıdığına işaret etmiştir. Ayrıca AİHM, soruşturması veya davası süren görevlinin görevinin askıya alınmasının ve hüküm alması durumunda meslekten men edilmesinin önemine dikkat çekmiştir (*Abdülşamet Yaman/Türkiye*, B. No: 32446/96, 2/11/2004, § 55; *Eski/Türkiye*, B. No: 8354/04, 5/6/2012, § 34).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Mahkemenin 12/6/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

29. Başvurucu;

i. Öğrenim harçlarına yapılan zamları protesto etmek ve bu konudaki taleplerini Üniversite yönetimine iletmek isterken, diğer bir deyişle barışçıl

bir şekilde toplantı ve gösteri yapma hakkını kullanırken kolluğun müdahalesi ile karşılaştığını, hiçbir şekilde kolluğa mukavemet göstermediklerini, kolluk görevlilerinin amiri A.Y.nin "*Şunların kafalarını kırın, dağıtın.*" şeklindeki talimatı üzerine kendisine copla vurulması sonucunda sağ el dördüncü parmağının kırıldığını,

ii. Kırılan parmağını kullanamadığını, parmağının işlevini yitirdiğini, dışarıdan bakıldığında bile eğriliğinin tespit edilebildiğini, dolayısıyla parmağında sabit eser ve iz meydana geldiğini,

iii. Bu hususun tespiti için Adli Tıp Kurumuna sevkini talep etmişse de bu talebinin yerine getirilmediğini,

iv. Savcılığın eylemi yanlış nitelendirerek 5237 sayılı Kanun'un "*İşkence ve Eziyet*" ile ilgili Üçüncü Bölüm'de yer alan 95. maddesi ile bağlantılandırarak iddianame düzenlemek yerine "*Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması*" kenar başlıklı 256. madde ile bağlantılandırarak düzenlediği iddianame ile kamu davası açtığını,

v. Bunun sonucunda fiil için öngörülen cezanın 5237 sayılı Kanun'un 95. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamında ağırlaştırılarak uygulanması yerine HAGB kararı verilmek suretiyle eylemin cezasız kalmasına yol açıldığını belirterek Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

30. Bakanlık görüş yazısında;

i. Başvurucunun şikâyetlerinin Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği,

ii. Derece mahkemelerinin yapılan yargılama sonucunda kolluk görevlisinin 5237 sayılı Kanun'un 256. maddesi kapsamında zor kullanma yetkisinin sınırını aşmak suretiyle başvurucunun parmağında hafif derecede kırık oluşacak şekilde yaralanmasına sebep olduğunu tespit ederek anılan madde hükmünün yaptığı gönderme ile aynı Kanun'un 86. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca kasten yaralama suçundan 11 ay 20 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına, daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmadığı ve yeniden suç işlemeyeceği kanaatiyle HAGB'ye karar verdiği,

iii. Anayasa'nın 17. maddesinin usul açısından öngördüğü yükümlülükler yönünden değerlendirildiğinde kolluk görevlisi hakkında açılan davada, adli makamların gerekli incelemeleri yaptıkları, eylem ile ilgili delilleri topladıkları, başvurucunun sürece katılımının da sağlandığı, işkence iddialarına ilişkin olarak Mahkemenin ayrı bir değerlendirme yapmayıp hükmünü zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle kasten yaralama suçundan kurduğu,

iv. Modern ve demokratik ceza adaleti anlayışının cezayla suçluların uslandırılması fonksiyonu yönünden kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması esasına dayanan yaptırımların her zaman arzulanan sonuçları vermediği yönünde olduğu, bu nedenle hapis cezalarının en son çare olarak uygulanması gerektiği,

v. HAGB kurumunun bu anlayış doğrultusunda güncel ceza muhakemesi mevzuatında yer aldığı,

vi. İlgili düzenlemenin hâkime tam bir takdir yetkisi verdiği, bu bağlamda kurumun bir af ya da bağışlama öngörmediği yönünde değerlendirme yapılmıştır.

B. Değerlendirme

31. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"Herkes, ... maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

32. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

33. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

34. Başvurucu, barışçıl bir şekilde yapılan toplantının dağıtılması sırasında kendisini darbeden kolluk görevlisinin etkin bir şekilde cezalandırılmaması nedeniyle Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

35. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin incelenmesinin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi ve usul boyutları bakımından ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülüğü, bireyleri işkence ya da insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içerirken pozitif yükümlülük hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı (önleyici yükümlülük) hem de etkili bir soruşturma yoluyla sorumluların tespiti ve cezalandırılmasını (soruşturma yükümlülüğü) içermektedir. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülüğü kapsamakta; pozitif yükümlülüğün iki unsurundan biri olan soruşturma yükümlülüğü ise usul boyutunu oluşturmaktadır.

a. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

36. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası -mağdurların eylemi veya yetkililerin saiki ne olursa olsun- kötü muamele yasağının ihlal edilmemesi gerektiğini

vurgulamaktadır. Saikin önemi ne kadar yüksek olursa olsun en zor koşullarda bile işkence, eziyet veya insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yapılamaz. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrası savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde bile bu yasağın askıya alınmasına izin vermemektedir. Anılan maddelerdeki hakkın mutlaklık niteliğini güçlendiren felsefi temel, söz konusu kişinin eylemi ve suçun niteliği ne olursa olsun herhangi bir istisnaya, haklaştırmacı faktöre veya menfaatlerin tartılmasına izin vermemektedir (Cezmi Demir ve diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 104).

37. Bununla birlikte her kötü muamele iddiasının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının getirdiği korumadan ve Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte devlete yüklediği pozitif yükümlülüklerden yararlanması beklenemez. Bu bağlamda kötü muamele konusundaki iddialar uygun delillerle desteklenmelidir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerekir. Bu kapsamdaki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşabilir. Bu bağlamda kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumları da dikkate alınmalıdır (Cezmi Demir ve diğerleri, § 95).

38. Aynı şekilde bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında olabilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşik, göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de gözönünde bulundurulmalıdır (Cezmi Demir ve diğerleri, § 83).

39. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen bu kavramlar arasında nitelik değil yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Bir muamelenin işkence olarak nitelendirilip nitelendirilmeyeceğini belirleyebilmek için anılan fıkrada geçen eziyet ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele kavramları ile işkence arasındaki ayrıma bakmak gerekmektedir. Bu ayrımın özellikle çok ağır ve zalimane acılara neden olan kasti insanlık dışı muamelelerdeki özel duruma işaret etmek ve bir derecelendirme yapmak amacıyla Anayasa tarafından getirildiği ve anılan ifadelerin 5237 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınmış olan işkence, eziyet ve hakaret suçlarının unsurlarından daha geniş ve farklı bir anlam taşıdığı anlaşılmaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri, § 84).

40. Buna göre anayasal düzenleme kapsamında kişinin maddi ve manevi varlığına en fazla zarar veren muamele işkencedir. Muamelenin ağırlığının yanı sıra İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 1. maddesinde işkencenin özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırma amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle yapıldığı belirtilmiştir (Cezmi Demir ve diğerleri, § 85).

41. İşkence seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, belirli bir süre devam eden, yaralanmaya, yoğun maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dışı muameleler eziyet olarak tanımlanabilir. Bu hâllerde duyulan acı, meşru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. İşkenceden farklı olarak eziyette, ızdırıp vermenin belli bir amaç doğrultusunda yapılması aranmaz (Cezmi Demir ve diğerleri, § 88).

42. Kişileri küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kişide korku, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen muameleler ise *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza* olarak tanımlanabilir. *Eziyetten farklı olarak, uygulanan bu muamele kişide bedensel ya da ruhsal bir acı oluşturmaya da küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki yaratmaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri, § 89).*

43. Bir muamelenin bu kavramlardan hangisini oluşturduğunu belirleyebilmek için her somut olay kendi özel koşulları içinde değerlendirilmelidir. Muamelenin kamuya açık olarak yapılması onun aşağılayıcı ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan nitelikte olup olmamasında rol oynasa da bazı durumlarda kişinin kendi gözünde küçük düşmesi de bu seviyedeki bir kötü muamele için yeterli olabilmektedir. Ayrıca muamelenin küçük düşürme ya da alçaltma kastı ile yapıp yapılmadığı dikkate alınsa da böyle bir amacın belirlenememesi kötü muamele ihlali olmadığı anlamına gelmeyecektir. Bir muamele hem insanlık dışı/eziyet hem de aşağılayıcı/insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele niteliğinde olabilir. Her türlü işkence, aynı zamanda insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele oluştururken insan haysiyetiyle bağdaşmayan her aşağılayıcı muamele insanlık dışı/eziyet niteliğinde olmayabilir. Tutulma koşulları, tutulanlara yapılan uygulamalar, ayrımcı davranışlar, devlet görevlileri tarafından sarf edilen hakaretamiz ifadeler, engelli kimselerin karşılaştığı kimi olumsuz durumlar, kişiye normal olmayan bazı şeyleri yedirme içirme gibi aşağılayıcı muameleler *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* olarak ortaya çıkabilir (Cezmi Demir ve diğerleri, § 90).

44. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanmış bir eylem tehdidinde bulunmak da yeterince yakın ve gerçek olması koşuluyla bu maddenin ihlali sonucunu doğurma riskini taşıyabilir. Dolayısıyla bir kimseyi işkence ile tehdit etmek, en azından *insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele* oluşturabilir (Cezmi Demir ve diğerleri, § 91).

45. Öte yandan Anayasa'nın 17. maddesi, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde yakalamayı gerektiren durumlarda ve gösteriye katılanların kendi tutumundan dolayı güç kullanımını yasaklamamaktadır. Sınırları belli bazı durumlarda, mevzuata uygun olarak ve sadece kaçınılmaz hâllerde aşırı olmaması koşuluyla güvenlik güçleri tarafından fiziksel güce başvurulmasının kötü muamele olmadığı kabul edilmektedir. Ayrıca kişinin kendi davranışından veya tutumundan dolayı fiziksel güce başvurmak kesinlikle zorunlu hâle gelmedikçe bu neviden fiiller prensip olarak Anayasa'nın 17. maddesinde belirtilen yasağı ihlal edecektir (Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 81, 82).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

46. Olay tarihinde Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenci olan başvuru, üniversite harçlarına yapılan zamları protesto etmek ve bu hususta Üniversite rektörü ile görüşmek üzere Rektörlük binası önünde diğer öğrencilerle bir araya gelmiş; olay yerine emrindeki görevlilerle birlikte gelen Jandarma Karakolu Komutanı A.Y., dağılmaları yönünde yaptığı uyarıların sonuç vermemesi üzerine grup hâlindeki öğrencilerin güç kullanılarak dağıtılması hususunda emrindeki görevlilere emir vermiş; bu arada kendisi de copla öğrencileri dağıtmaya çalışırken başvurunun parmağının kırılmasına yol açmıştır.

47. Anayasa Mahkemesi, soruşturma ve kovuşturma makamları tarafından verilen kararları maddi vakıa ve hukuki yönden inceleyen bir merci değildir (Sebahat

Tuncel (2), B. No: 2014/1440, 26/2/2015, § 53). Anayasa Mahkemesinin sahip olduğu rolün ikincil nitelikte olması, delilleri değerlendirmenin kural olarak kovuşturma makamlarının görevi kapsamında bulunması nedenleriyle aksi yönde bir veri bulunmadığı sürece derece mahkemelerinin olayın oluşu ile ilgili tespitlerinden ayrılmak için bir neden bulunmamaktadır. Bu itibarla başvurunun demokratik bir hakkını kullanması sırasında kolluk görevlisi tarafından hafif olmayacak şekilde yaralandığı, dolayısıyla olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği Anayasa Mahkemesine de kabul edilmiştir. Öte yandan derece mahkemelerinin yaptığı tespite göre olayda başvurunun kendisine karşı zor kullanılmasını gerektirecek herhangi bir eyleminin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

48. Devletin negatif yükümlülüğüne aykırı eylem nedeniyle yapılan yargılama sonucunda sanık A.Y. hakkında kasten yaralama suçundan 11 ay 20 gün hapis cezası verilerek HAGB'ye karar verilmiştir. Mahkeme tarafından verilen bu cezanın maruz kaldığı kötü muamele nedeniyle başvuru açısından giderim sağlayabilecek nitelikte olup olmadığının belirlenmesi amacıyla eylemin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan kötü muamele türlerinden işkence, eziyet ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasaklarından hangisi kapsamında kaldığının, başka bir ifadeyle eylemin vasfının tespit edilmesi gerekir.

49. Olayda kendi eylemi bunu gerekli kılmadığı hâlde kolluk görevlisinin uyguladığı aşırı güç sonucunda başvurunun parmağı kırılmıştır. Her ne kadar başvuru vekili tarafından başvurunun parmağını kullanmadığı iddia edilmişse de başvuru dosyasına sunulmuş bu yönde bir sağlık raporu bulunmadığından bu iddiaya itibar edilmesi mümkün olmamıştır. Başvurunun katıldığı toplantının dağıtılması sırasında güç kullanımını zorunlu kılan bir durum olmaksızın uygulanan güç nedeniyle yaralanmasına yol açılmışsa da belli bir amaçla, bir plan dâhilinde meydana gelmeyen, anlık bir şekilde oluşan eylemin işkence seviyesine varan çok ağır ve zalimane mahiyet taşımadığı sonucuna varılmaktadır. Anayasa Mahkemesinin konu ile ilgili içtihadı kapsamında başvurunun olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye maruz kaldığının kabul edilebileceği değerlendirilmiştir.

50. Maruz kalınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele nedeniyle kamu görevlisi olan sanık hakkında verilen HAGB kararının başvuru açısından yeterli giderim sağlamadığı, ayrıca A.Y.nin eyleminden dolayı hakkında disiplin yönünden işlem yapıldığına ilişkin başvuru dosyasına herhangi bir verinin yansımadağı dikkate alındığında olayda başvurunun mağdur sıfatının ortadan kalktığından bahsedilmesine olanak bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle her ne kadar derece mahkemelerinin kararlarıyla devletin negatif yükümlülüğüne aykırı olacak şekilde başvurunun parmağının kırıldığı tespit edilmiş ise de sonuç olarak sanığın bu eylemi nedeniyle herhangi bir yaptırımla karşılaşmadığı anlaşıldığından başvurunun mağdur statüsünün devam ettiğinin kabul edilmesi gerekir.

51. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

b. İnsan Haysiyetiyle Bağdaşmayan Muamele Yasağının Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

52. Devletin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüğün bir de usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul

yükümlülüğü çerçevesinde devlet, her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 110).

53. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Bu, olanaklı olmazsa bu madde sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve bazı hâllerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25).

54. Yürütülecek ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır. Bu, bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer taraftan burada yer verilen değerlendirmeler hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin başvuruçulara üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı veya tüm yargılamaları mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 77).

55. Ceza soruşturmasının etkili olması için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek kötü muamele iddiasını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir. Yetkililer şikâyet yapılır yapılmaz harekete geçmeli, bir şikâyet olmasa bile işkence veya kötü muamele olduğunu gösteren yeterli belirtiler olduğunda soruşturma açmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 114, 116).

56. Devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında bazen tek başına soruşturma yapılmamış olması yahut da yeterli soruşturma yapılmamış olması da kötü muamele teşkil edebilmektedir. Dolayısıyla şartlar ne olursa olsun yetkililer, resmî şikâyet yapılır yapılmaz harekete geçmelidir. Şikâyet yapılmadığında bile işkence veya kötü muamele olduğunu gösteren yeterli kesin belirtiler olduğunda soruşturma açılması sağlanmalıdır. Bu bağlamda soruşturmanın derhâl başlaması, bağımsız biçimde, kamu denetimine tabi olarak özenli ve süratli yürütülmesi ve bir bütün olarak etkili olması gerekir (*Tahir Canan*, § 25).

57. Kötü muameleye ilişkin şikâyetler hakkında yapılan soruşturma söz konusu olduğunda yetkililerin hızlı davranması önemli olmakla birlikte belirli bir durumda bir soruşturmanın ilerlemesini engelleyen sebeplerin ya da zorlukların olabileceği de kabul edilmelidir. Ancak kötü muameleye yönelik soruşturmalarda hukuk devletine bağlılığın sağlanması, hukuka aykırı eylemlere hoşgörü ve teşvik gösterildiği görünümü verilmesinin engellenmesi, herhangi bir hile ya da kanunsuz eyleme izin verilmemesi, kamuoyunun güveninin sürdürülmesi için yetkililer tarafından soruşturmanın azami bir hız ve özenle yürütülmesi gerekir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 119).

58. Anayasa'nın 17. maddesinin amacı, kişinin maddi ve manevi varlığına ilişkin bir ölüm ya da yaralama olayında mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların tespit edilerek hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü olmayıp uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Dolayısıyla bu kapsamda açılmış olan tüm davaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlanması zorunluluğu bulunmamaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 127). Ancak usul yükümlülüğünün bir unsuru olarak tespit edilen sorumlulara fiilleriyle orantılı cezalar verilmeli ve mağdur açısından uygun giderim sağlanmalıdır (*Şenol Gürkan*, B. No: 2013/2438, 9/9/2015, § 105).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

59. Başvurucunun maruz kaldığı muamele nedeniyle kolluk görevlisi hakkında yapmış olduğu şikâyetle ilgili olarak Savcılığın olayın gerektirdiği süratle davranarak soruşturma başlattığı anlaşılmaktadır. Soruşturmanın tamamlanmasının ardından 31/1/2007 tarihli iddianame ile kolluk görevlisi A.Y. hakkında zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle yaralama suçundan kamu davası açılmış, kasten yaralama suçundan ise ek kovuşturamama kararı verilmiştir.

60. Yapılan yargılama sonucunda Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi 10/3/2009 tarihli kararı ile A.Y.nin fiilini sabit görmüş ve cezanın alt sınırından uygulanmasını uygun görerek neticeden 11 ay 20 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına, cezanın ertelenmesine, HAGB'ye ilişkin hükümlerin uygulanmasına yer olmadığına karar vermiştir. Bu kararın temyiz incelemesi sonucunda bozulması üzerine ilk derece mahkemesi Yargıtay bozma kararına uyarak sonucu itibarıyla eylem için daha hafif bir düzenlemeyi öngören HAGB ile ilgili hükümler çerçevesinde olayı değerlendirmiştir. Trabzon 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararına atfen mahkûmiyet hükmüne yönelik herhangi bir değerlendirmeyi içermeksizin yalnızca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının koşullarının olayda oluşup oluşmadığı yönünden inceleme yapmış ve yapılan itirazın reddine karar vermiştir. Karar, bu şekilde 10/1/2014 tarihinde kesinleşmiştir.

61. Bu itibarla başvurucunun şikâyeti ile ilgili kovuşturmanın yaklaşık yedi yıl sürdüğü tespit edilmiştir. Karışık olmayan hukuki ve maddi unsurlar içeren uyuşmazlığın insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele iddialarıyla da ilgili olduğu gözönünde bulundurulduğunda iki dereceli yargılama süresinin bu türdeki şikâyetlerin hızlı ve etkili bir biçimde sonuçlandırılması gerektiği yönünde yukarıda yer verilen ilkelere uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

62. Öte yandan yürütülen yargılama sonucunda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele boyutunda bir yaralama eyleminin gerçekleştiğinin tespit edildiği görülmekle birlikte soruşturmanın etkililiğinin ölçütlerinden biri olan failin suç nedeniyle hesap vermesinin sağlanması ve fiiliyle orantılı bir ceza alması koşulunun yerine getirilmesinden uzak bir şekilde olayda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

63. Cezasızlık, işlenen bir suçun somut olarak cezasız kalmasını ifade etmektedir. Cezasızlık; işkence ve kötü muamele fiillerine yönelik olarak sorumluların adalet önüne çıkarılmaması, işledikleri suçla orantılı bir biçimde cezalandırılmaması veya mahkûm edildikleri cezanın infazının sağlanmaması şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Cezasızlığın önlenmesi durumunda bir yandan mağdurlar açısından gerekli giderim sağlanırken bir yandan yeni ihlallerin gerçekleşmesini engelleyecek

caydırıcı bir etki ortaya çıkması mümkün olacaktır (*Süleyman Deveci*, B. No: 2013/3017, 16/12/2015).

64. İşlenen suç ile verilen cezalar arasında orantısızlık olması ya da hiç ceza verilmemesi durumunda bu tür eylemlerin önlenmesini sağlayabilecek caydırıcı bir etki ortaya koymaktan oldukça uzak kalmakta, kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin idari ve yasal mevzuat aracılığıyla korunması hususundaki pozitif yükümlülüğün yerine getirilememesi sonucu doğmaktadır (*Süleyman Deveci*, § 102).

65. İlk derece mahkemesinin -eylemin nitelik ve ağırlığı dikkate alındığında- sanık A.Y. hakkında verdiği 11 ay 20 gün hapis cezasına ilişkin HAGB kararı sonucunda sanığın deneme süresi içinde suç işlememesi hâlinde bu ceza hiç olmamış sayılarak adli ve memuriyet siciline yansımayacaktır. Verilen bu karar cezanın infazının ertelenmesinden daha güçlü bir etkiye sahiptir ve sanığın cezadan muaf tutulması ile sonuçlanmaktadır. Ulaşılan bu sonucun bu tür olaylara karışan kamu görevlilerine hoşgörü ile yaklaşıldığı izlenimini uyandırdığı ve bu tür fillere eğilimi olan görevlileri cesaretlendirebileceği gibi bireylerin bu kapsamda devlete ve adalet mekanizmalarına olan güvenlerini de zedeleyebileceği açıktır.

66. Öte yandan ceza yargılamasının HAGB kararı ile sonuçlanmış olması, kolluk görevlisinin sabit görülen eyleminden dolayı disiplin yönünden de hiçbir soruşturmaya tabi kılınmadığı ve hiçbir disiplin yaptırımı ile karşılaşmadığı tespiti ile birlikte ele alındığında cezasızlığın etkisini ağırlaştırmaktadır. Hizmet cetveli incelendiğinde başvurunun yaralanmasına yol açan kolluk görevlisinin yapılan ceza soruşturması ve kovuşturma sürecinde göreviyle ilişkisinin kesilmediği gibi başvurucuya yönelik insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele kapsamında değerlendirilen eyleminin sabit görülmesine rağmen kariyerini kesintisiz bir şekilde sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Disiplin yönünden de kolluk görevlisinin eylemi için herhangi bir yaptırımla karşılaşmamış olması HAGB kararının bu tür eylemlerin hoşgörülemezliğine yönelik algının zayıflaması yönündeki etkisini pekiştirmektedir.

67. Sonuç olarak ceza yargılamasının makul sürede tamamlanmaması, sanık A.Y. hakkında HAGB'ye karar verilmesiyle bu tür eylemlerin hoşgörülmeceği yönündeki algının zayıflamasına yol açacak şekilde A.Y.nin disiplin yönünden de hiçbir yaptırımla karşılaşmamış olması nedenleriyle olayda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağıyla ilgili olarak etkili bir soruşturma yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

68. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

69. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya

İlgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

70. Başvurucu; insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğinin tespitini, yargılamanın yenilenmesini, parmağında oluşan ve kalıcı olduğunu ileri sürdüğü hasar nedeniyle 30.000 TL tazminat talep etmektedir.

71. Yapılan inceleme sonucunda olayda, Anayasa'nın 17. maddesinde yer verilen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

72. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

73. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ihlali nedeniyle, yalnızca ihlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

74. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.186,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İnsan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde yer verilen insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesine (E. 2013/165, K. 2013/550) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için İçişleri Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE**,

F. 206,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.186,10 TL yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE**,

G. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE
12/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÛT

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ